

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 28. februarja 2013*

„Zbornica pooblaščenih računovodij — Ureditev sistema obveznega usposabljanja pooblaščenih računovodij — Člen 101 PDEU — Združenje podjetij — Omejitev konkurence — Utemeljitev — Člen 106(2) PDEU“

V zadevi C-1/12,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Tribunal da Relação de Lisboa (Portugalska) z odločbo z dne 15. novembra 2011, ki je prispela na Sodišče 3. januarja 2012, v postopku

Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas

proti

Autoridade da Concorrência,

ob udeležbi

Ministério Público,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi R. Silva de Lapuerta, predsednica senata, G. Arestis, J.-C. Bonichot, A. Arabadžiev (poročevalec) in J. L. da Cruz Vilaça, sodniki,

generalni pravobranilec: P. Mengozzi,

sodna tajnica: M. Ferreira, glavna administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 13. decembra 2012,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas D. Abecassis, L. Vilhena de Freitas in R. Leandro Vasconcelos, odvetniki,
- za Ministério Público F. de Jesus Marques de Oliveira, procuradora-geral adjunta,
- za portugalsko vlado L. Inez Fernandes, agent, skupaj z M. Caldeira, odvetnico,
- za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj z F. Varrone, avvocato dello Stato,

* * Jezik postopka: portugalsčina.

- za nizozemsko vlado C. Wissels, agentka,
- za poljsko vlado B. Majczyna in M. Szpunar, agenta,
- za Evropsko komisijo N. Khan, L. Parpala in P. Guerra e Andrade, agenti,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 56 PDEU, 101 PDEU, 102 PDEU in 106 PDEU.
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas (zbornica pooblaščenih računovodij, v nadaljevanju: OTOC) in Autoridade da Concorrência (organ, pristojen za varstvo konkurence, v nadaljevanju: AdC) med drugim zaradi združljivosti uredbe o pridobivanju kreditnih točk (Regulamento da Formação de Créditos, *Diário da República*, 2. serja, št. 133 z dne 12. julija 2007, v nadaljevanju: sporna uredba) s členom 101 PDEU. To uredbo je 18. maja 2007 sprejela Câmara dos Técnicos Oficiais de Contas, ki jo je nasledila OTOC.

Pravni okvir

Statut OTOC

- 3 Člen 1 statuta zbornice pooblaščenih računovodij (v nadaljevanju: statut OTOC), ki je v prilogi I k uredbi-zakonu št. 310/2009 z dne 26. oktobra 2009, določa:

„[OTOC je] pravna oseba javnega prava, ki ima značaj združenja, katere naloga je, da na podlagi obveznega članstva pooblaščenih računovodij zastopa njihove poklicne interese in nadzoruje vse vidike, povezane z izvajanjem njihovih nalog.“

- 4 Člen 3(1) tega statuta določa:

„1. Pristojnosti zbornice so:

- (a) podelitev poklicnega naziva pooblaščenega računovodje in izdaja poklicne kartice v zvezi s tem poklicem;
- (b) varovanje dostojanstva in ugleda poklica, zagotavljanje spoštovanje etičnega in deontološkega kodeksa ter zastopanje interesov, pravic in prerogativ svojih članov;
- (c) spodbujanje razvoja in poklicnega usposabljanja svojih članov in prispevanje k temu, med drugim z organizacijo dejavnosti in programov poklicnega usposabljanja, tečajev in konferenc;

[...]

- (n) izvajanje disciplinskega nadzora nad pooblaščenimi računovodjami;
- (o) določitev etičnih in deontoloških načel in pravil;

[...]

- (r) vzpostavitev, organizacija in izvajanje sistemov kontrole kakovosti storitev, ki jih opravljajo pooblaščenim računovodjem;
- (s) vzpostavitev, organizacija in izvajanje sistemov obveznih usposabljanj za svoje člane;

[...]“

5 Člen 6 navedenega statuta določa:

„1. Pooblaščenim računovodjem opravljajo te naloge:

- (a) načrtovanje, organizacija in koordinacija računovodstva subjektov, ki imajo ali bi morali imeti računovodstvo, ustrezno organizirano v skladu z veljavnimi zakoni in drugimi predpisi o računovodstvu ali – odvisno od primera – v skladu s sistemom računovodskih standardov ob spoštovanju pravnih določb, veljavnih računovodskih načel in smernic pristojnih organov na področju računovodskih standardov;
- (b) prevzem odgovornosti za tehnično pravilnost poslovanja na računovodskem in davčnem področju podjetij iz prejšnje točke;
- (c) skupaj z zakonitimi zastopniki subjektov iz točke (a) podpisovanje bilanc stanja in davčnih obračunov, ki dokazujejo njihovo sposobnost, ob pogojih, ki jih določa zbornica, ne da bi to vplivalo na pristojnosti in odgovornosti, ki jih zadevnim organom dajejo gospodarski in davčni zakoni;
- (d) na podlagi podatkov, ki jih poda davčni zavezanec, za sestavo računovodskih poročil katerega so odgovorni, prevzem odgovornosti nadzora nad ugotovitvenimi akti v zvezi s socialno varnostjo in za davčne namene, povezanimi z upravljanjem osebnih prejemkov,

2. Pooblaščenim računovodjem poleg tega:

- (a) opravljajo računovodsko in davčno svetovanje ter svetovanje na področju socialne varnosti;
- (b) kot zastopniki davčnih zavezancev, za sestavo računovodskih poročil katerih so odgovorni, posredujejo v upravnem davčnem postopku v okviru vprašanj v zvezi z njihovimi posebnimi pristojnostmi;
- (c) izvajajo vse druge naloge, ki jih določa zakon v zvezi z opravljanjem njihovih nalog, med drugim funkcije sodnih izvedencev, ki jih imenujejo sodišča ali drugi javni ali zasebni organi.

[...]“

- 6 Člen 57(1)(a) statuta OTOC določa, da pooblaščenim računovodjem spoštujejo vse predpise in izvršujejo vse sklepe OTOC.
- 7 Člen 59(2) tega statuta določa, da je disciplinska kršitev „kršitev, ki jo pooblaščenim računovodjem stori z dejanjem ali opustitvijo, tudi iz malomarnosti, ene od splošnih ali posebnih nalog, ki jih določa [...] statut [...] ali druge določbe in sklepi, ki jih sprejme zbornica“.
- 8 Zoper take kršitve je v skladu s členoma 63 in 64 statuta OTOC mogoče uvesti eno od teh disciplinskih sankcij: opomin, denarna kazen, prekinitev članstva do treh let in izključitev iz članstva.

Ureditev nadzora kakovosti

- 9 Zbornica pooblaščenih računovodij je 30. marca 2004 sprejela uredbo o nadzoru kakovosti (Regulamento do Controlo de Qualidade, *Diário da República*, 2. serija, št. 175 z dne 27. julija 2004). Člen 4 te uredbe določa:

„1. Presoja navzkrižne kontrole se izvede s preverjanjem teh elementov:

[...]

- (e) pridobitev povprečno 35 kreditnih točk na leto za usposabljanje, ki ga izvaja [OTOC] ali ki ga je [ta] potrdila, v zadnjih dveh letih;

[...]“

Sporna uredba

- 10 Člen 3 sporne uredbe določa:

„Vrste usposabljanj, ki jih izvaja [OTOC]:

1. [OTOC] spodbuja ti vrsti usposabljanja:

(a) institucionalno usposabljanje;

(b) poklicno usposabljanje.

2. Institucionalno usposabljanje sestoji iz predavanj, ki jih [OTOC] izvaja za svoje člane, ki lahko trajajo do 16 ur in katerih namen je med drugim ozaveščati strokovnjake o zakonodajnih pobudah in spremembah ter etičnih in deontoloških vprašanjih.

3. Poklicno usposabljanje sestoji iz lekcij in tematskih poglobljanj, povezanih s poklicem, ki trajajo več kot 16 ur.“

- 11 Na podlagi odstavka 1 člena 5 navedene uredbe lahko OTOC izvaja vse vrste usposabljanja, upoštevne pri izvajanju zadevnega poklica. V skladu z odstavkom 2 te določbe lahko institucionalno usposabljanje izvaja le OTOC.

- 12 Iz členov 6 in 7 iste uredbe je razvidno, da lahko visokošolske ustanove in izvajalci, ki so na podlagi zakona pristojni za izvajanje usposabljanj, ter izvajalci, prijavljeni pri OTOC, izvajajo predavanja v okviru poklicnega usposabljanja pooblaščenih računovodij.

- 13 V skladu s členom 8(1) sporne uredbe so pogoji, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci usposabljanj, da bi jim OTOC odobrila izvajanje predavanj, na podlagi katerih je mogoče pridobiti kreditne točke za usposabljanje:

„(a) dokazana sposobnost izvajanja usposabljanj;

(b) potrebna sredstva (finančna in materialna sredstva ter kadri) za izvajanje kakovostnih usposabljanj;

(c) dokazana sposobnost članov upravnih organov zadevnega izvajalca in oseb, odgovornih za organizacijo usposabljanja;

- (d) sodelovanje univerzitetnih profesorjev in/ali priznanih oseb na področju tega poklica in/ali priznanih strokovnjakov na področjih, povezanih z opravljanjem poklica.“
- 14 V skladu s členom 9 te uredbe sprejme upravni organ OTOC odločitev o odobritvi ali zavrnitvi prijave izvajalca usposabljanj za namene izvajanja usposabljanj, na podlagi katerih je mogoče pridobiti kreditne točke za usposabljanje, v roku treh mesecev od vložitve prijave.
- 15 Členi od 10 do 12 navedene uredbe urejajo postopek potrditve usposabljanj, na podlagi katerih je mogoče pridobiti kreditne točke za usposabljanja, ki jih izvajajo izvajalci, ki niso OTOC. Odločitev o potrditvi usposabljanja sprejme OTOC.
- 16 Na podlagi odstavka 1 člena 15 iste uredbe se pooblaščenim računovodjem za sodelovanje pri institucionalnem in poklicnem usposabljanju, če ga izvaja OTOC ali izvajalec, ki ga je ta potrdila, prizna 1,5 kreditne točke na uro usposabljanja. V skladu z odstavkom 2 tega člena 15 mora vsak pooblaščen računovodja na leto pridobiti 12 kreditnih točk v okviru institucionalnega usposabljanja.
- 17 Člen 16 sporne uredbe določa, da morajo izvajalci usposabljanj na podlagi člena 8 te uredbe pri OTOC ob vložitvi prijave za izvajalca usposabljanj in ob vlogi za potrditev vsakega usposabljanja, ki ga nameravajo izvesti, plačati pristojbino. Na podlagi člena 17 navedene uredbe znesek te pristojbine ustreza skupnim stroškom, ki jih ima OTOC v okviru teh postopkov, niso pa določeni v sporni uredbi.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 18 AdC je leta 2006 in leta 2009 prejel dve pritožbi zoper sistem obveznega usposabljanja pooblaščenih računovodij, ki ga je vzpostavila OTOC.
- 19 V tem obdobju se je več izvajalcev usposabljanj prijavilo pri OTOC, da bi lahko izvajali poklicna usposabljanja, namenjena pooblaščenim računovodjem, pri čemer so plačali pristojbino 200 EUR. Ti izvajalci so v tem obdobju vložili tudi vloge za potrditev usposabljanj, ki so jih nameravali izvesti, in pri tem plačali pristojbino 100 EUR na predvideno usposabljanje.
- 20 Čeprav je OTOC ugodila večini vlog, je iz spisa, s katerim razpolaga Sodišče, razvidno, da je OTOC v nekaterih primerih zavrnila potrditev usposabljanj.
- 21 Poleg tega sta dva izvajalca usposabljanj izrecno zavrnila prijavo pri OTOC, ker naj bi sporna uredba neupravičeno omejevala njuno svobodo izvajanja usposabljanj, namenjenih pooblaščenim računovodjem.
- 22 Iz spisa, s katerim razpolaga Sodišče, je razvidno tudi, da OTOC v nekaterih primerih ni sprejela odločitve, čeprav je preteklo več kot pet mesecev od vložitve vloge za potrditev, oziroma je na ta vlogo odgovorila v roku, ki je bil daljši od enega leta.
- 23 AdC je z odločbo z dne 7. maja 2010 (v nadaljevanju: sporna odločba) po tem, ko je opredelil upoštevni trg kot trg obveznega usposabljanja pooblaščenih računovodij na celotnem nacionalnem ozemlju, ugotovil, da je OTOC s sprejetjem sporne uredbe kršila člena 101 PDEU in 102 PDEU, ter ji naložil denarno kazen.
- 24 OTOC je pri tribunal do comércio de Lisboa predlagala razveljavitev te odločbe.
- 25 To sodišče je najprej odločilo, da je OTOC na eni strani z nalaganjem obveznosti vsem pooblaščenim računovodjem, da so v zadnjih dveh letih na leto pridobili 35 kreditnih točk za usposabljanje v okviru usposabljanja, ki ga izvaja OTOC ali ki ga je ta potrdila, pri čemer morajo 12 kreditnih točk pridobiti

v okviru usposabljanja, ki ga izvaja izključno OTOC, in na drugi strani z odločanjem o tem, kdo so izvajalci usposabljanj, ki jim je bilo odobreno izvajanje usposabljanj, in katera so usposabljanja, na podlagi katerih je mogoče pridobiti kreditne točke za usposabljanje, povzročila izkrivljanje konkurence na trgu obveznega usposabljanja pooblaščenih računovodij. Menilo je tudi, da bi sporna uredba lahko povzročila ovire za trgovanje med državami članicami.

- 26 Tribunal do comércio de Lisboa je zavrnilo trditev, da so bile omejitve konkurence zaradi navedene uredbe nujne za zagotavljanje dobrega opravljanja poklica pooblaščenega računovodje.
- 27 Nazadnje, to sodišče je presodilo, da OTOC ni zlorabila svojega prevladujočega položaja na upoštevem trgu. Sporno odločbo je v zvezi s tem torej razveljavilo.
- 28 OTOC je pri predložitvenem sodišču predlagala razveljavitev odločbe tribunal do comércio de Lisboa, pri čemer je zatrjevala, da je odgovorna za naloge javne službe, ki izhaja neposredno iz zakona in ki pomeni spodbujanje in prispevanje k usposabljanju njenih članov. Njena dejavnost usposabljanja naj torej ne bi spadala na področje poslovne izmenjave in naj zato ne bi spadala na področje uporabe člena 101 PDEU. Vsekakor naj se v obravnavani zadevi, kot je to razvidno iz točke 97 in naslednjih sodbe z dne 19. februarja 2002 v zadevi Wouters in drugi (C-309/99, Recueil, str. I-1577), ta člen ne bi uporabljal, ker naj bi bili morebitni omejevalni učinki ravnanja OTOC utemeljeni z nujnostjo zagotavljanja dobrega opravljanja poklica pooblaščenega računovodje. Sporna uredba naj bi sicer prispevala k izboljšanju ponudbe in distribucije ter pospeševanju tehničnega ali ekonomskega napredka in potrošnikom zagotovila pravičen delež doseženih koristi v smislu člena 101(3) PDEU. Poleg tega naj bi izvajanje sistema obveznega usposabljanja, namenjenega pooblaščenim računovodjem, pomenilo storitev splošnega gospodarskega pomena v smislu člena 106(2) PDEU.
- 29 Tribunal da Relação de Lisboa je v teh okoliščinah prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
- „1. Ali je treba subjekt, kakršen je [OTOC], obravnavan kot celota, za uporabo pravil Skupnosti o konkurenci (trg usposabljanja) šteti za podjetniško združenje? Če je tako, ali je treba člen 101(2) PDEU razlagati tako, da se uporabi tudi za subjekt, ki kot OTOC v okviru razvoja pravnih standardov na področju obveznega usposabljanja pooblaščenih računovodij sprejema zavezujoča in splošno veljavna pravila zaradi zagotavljanja verodostojnih in kakovostnih storitev državljanom?
 2. Če se subjektu, kakršen je OTOC, zakonsko naloži dolžnost, da za svoje člane vzpostavi sistem obveznega usposabljanja, ali je mogoče člen 101 PDEU razlagati tako, da omogoča nasprotovanje uvedbi sistema usposabljanja, ki ga OTOC zakonsko zahteva, in uredbi, v kateri je ta opredeljen, v delu, v katerem je ta zakonska zahteva zgolj povzeta? Ali pa, nasprotno, to vprašanje ne spada na področje uporabe člena 101 PDEU in ga je treba presojati v skladu s členom 56 PDEU in naslednjimi?
 3. Ali člena 101 PDEU in 102 PDEU ob upoštevanju tega, da so se [zgoraj navedena] sodba [...] Wouters in drugi ter podobne sodbe nanašale na ureditev, ki je vplivala na gospodarsko dejavnost članov zadevne poklicne zbornice, nasprotujeta ureditvi na področju usposabljanja [pooblaščenih računovodij], ki ne vpliva neposredno na njihovo gospodarsko dejavnost?
 4. Ali lahko glede na pravo Unije na področju konkurence (na trgu usposabljanja) poklicna zbornica za opravljanje zadevnega poklica zahteva neko usposabljanje, ki ga izvaja le ta zbornica?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo, drugo in tretje vprašanje

Uvodne ugotovitve

- 30 Iz spisa, s katerim razpolaga Sodišče, je razvidno, da je AdC v sporni odločbi ugotovil, da je OTOC s sprejetjem sporne uredbe kršila člena 101 PDEU in 102 PDEU. Vendar je tribunal do comércio de Lisboa nato to odločbo razveljavilo v delu, v katerem je AdC z njo ugotovil kršitev člena 102 PDEU. OTOC predložitvenemu sodišču predlaga razveljavitev odločbe tega sodišča le v delu, v katerem je bila potrjena ugotovitev kršitve člena 101 PDEU.
- 31 Tako je očitno, da v sporu v glavni stvari razlaga členov 56 PDEU in naslednjih ter člena 102 PDEU nikakor ni povezana s predmetom tega spora, tako da ni upoštevna za odločitev o zadnjem. Na eni strani namreč združljivost sporne uredbe s členom 56 PDEU in naslednjimi ni predmet sporne odločbe, na drugi strani pa se delna razveljavitev sporne odločbe s strani tribunal do comércio de Lisboa v delu, v katerem je ugotovljena kršitev člena 102 PDEU, pred predložitvenim sodiščem ne izpodbija.
- 32 Zato je treba šteti, da se prvo, drugo in tretje vprašanje nanašajo le na razlago člena 101(1) PDEU.

Postavljena vprašanja

- 33 Predložitveno sodišče s prvim, drugim in tretjim vprašanjem, ki jih je treba preučiti skupaj v obsegu, določenem v točki 32 te sodbe, v bistvu sprašuje, ali je treba uredbo, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki jo je sprejela poklicna zbornica, kot je OTOC, šteti za sklep podjetniškega združenja v smislu člena 101(1) PDEU. Izvedeti želi predvsem, ali okoliščini, da mora OTOC na podlagi zakona sprejeti zavezujoča in splošno veljavna pravila za vzpostavitev sistema obveznega usposabljanja, namenjenega njenim članom, zaradi zagotavljanja verodostojnih in kakovostnih storitev državljanom in da ta pravila ne vplivajo neposredno na ekonomsko dejavnost pooblaščenih računovodij, vplivata na uporabo člena 101 PDEU.
- 34 Da bi se ugotovilo, ali je treba uredbo, kot je sporna uredba, šteti za sklep podjetniškega združenja v smislu člena 101(1) PDEU, je treba na prvem mestu preučiti, ali so pooblaščenih računovodje podjetja v smislu konkurenčnega prava Unije.
- 35 V skladu z ustaljeno sodno prakso v okviru konkurenčnega prava pojem podjetja zajema vse subjekte, ki opravljajo gospodarsko dejavnost, ne glede na njihovo pravno obliko in način financiranja (glej med drugim zgoraj navedeno sodbo Wouters in drugi, točka 46 in navedena sodna praksa).
- 36 V zvezi s tem je iz ustaljene sodne prakse razvidno tudi, da je gospodarska dejavnost vsaka dejavnost, v okviru katere se na določenem trgu ponujajo izdelki ali storitve (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo Wouters in drugi, točka 47 in navedena sodna praksa).
- 37 V obravnavani zadevi je iz spisa, s katerim razpolaga Sodišče, razvidno, da pooblaščenih računovodje proti plačilu opravljajo računovodske storitve, in sicer med drugim v skladu s členom 6 statuta OTOC načrtujejo, organizirajo in koordinirajo računovodstva subjektov, podpisujejo njihove bilance stanj in davčne obračune, opravljajo računovodsko in davčno svetovanje ter svetovanje na področju socialne varnosti in zastopajo davčne zavezance, za sestavo računovodskih poročil katerih so odgovorni, v upravnem davčnem postopku. Poleg tega je gotovo, da pooblaščenih računovodje kot člani

svobodnega poklica prevzamejo finančna tveganja, povezana z opravljanjem teh dejavnosti, ker je ob neravnovesju med izdatki in prihodki pooblaščenemu računovodji naloženo, da nosi ugotovljeni primanjkljaj.

- 38 V teh okoliščinah pooblašчени računovodje ob upoštevanju tega, kako je urejen njihov poklic na Portugalskem, opravljajo gospodarsko dejavnost in so tako podjetja v smislu člena 101 PDEU, te ugotovitve pa ne more spremeniti niti zapletena in tehnična narava storitev, ki jih ponujajo, niti to, da je opravljanje njihovega poklica pravno urejeno (glej po analogiji zgoraj navedeno sodbo Wouters in drugi, točka 49).
- 39 Na drugem mestu je treba preučiti vprašanje, ali je treba poklicno zbornico, kot je OTOC, šteti za podjetniško združenje v smislu člena 101(1) PDEU, kadar sprejema uredbo, kot je sporna uredba, ali nasprotno, za javni organ.
- 40 V skladu s sodno prakso Sodišča se pravila PDEU o konkurenci ne uporabljajo za dejavnost, ki po naravi, po predpisih, ki jo urejajo, in po svojem cilju ne spada na področje gospodarske dejavnosti ali ki se nanaša na izvajanje pooblastil javne oblasti (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo Wouters in drugi, točka 57 in navedena sodna praksa).
- 41 Torej, prvič, za uredbo, kot je ta v postopku v glavni stvari, ni mogoče šteti, da ne spada na področje gospodarske dejavnosti.
- 42 V zvezi s tem ni sporno, da na eni strani OTOC sama ponuja usposabljanja, namenjena pooblaščenim računovodjem, in da na drugi strani za dostop drugih ponudnikov storitev, ki bi želeli izvajati tako usposabljanje, veljajo pravila, določena v sporni uredbi. Taka uredba ima zato neposredni učinek na poslovno izmenjavo na trgu obveznega usposabljanja pooblaščenih računovodij.
- 43 Poleg tega je obveznost pooblaščenega računovodje, da se usposablja v skladu s pravili, ki so določena v tej uredbi, kot zatrjujeta poljska vlada in Evropska komisija, tesno povezana z izvajanjem poklicne dejavnosti. Neizpolnjevanje te obveznosti bi namreč lahko na podlagi člena 57(1)(a), 59(2), 63 in 64 statuta OTOC povzročilo disciplinske sankcije, kot so prekinitev članstva do treh let ali izključitev iz članstva v tej poklicni zbornici.
- 44 Tudi ob predpostavki, da navedena uredba ne bi neposredno vplivala na gospodarsko dejavnost samih pooblaščenih računovodij, kar predlaga, kot se zdi, predložitveno sodišče v tretjem vprašanju, ta okoliščina ni taka, da bi se na podlagi nje sklep podjetniškega združenja izvzel s področja uporabe člena 101 PDEU.
- 45 Tak sklep bi namreč lahko preprečeval, omejeval ali izkrivljal konkurenco v smislu člena 101(1) PDEU ne le na trgu, na katerem člani poklicne zbornice opravljajo dejavnost, ampak tudi na drugem trgu, na katerem ta poklicna zbornica sama opravlja gospodarsko dejavnost.
- 46 Drugič, kadar poklicna zbornica, kot je OTOC, sprejema uredbo, kot je sporna uredba, ne izvaja značilnih pooblastil javne oblasti, ampak prej nastopa kot regulativni organ za neki poklic, opravljanje dejavnosti katerega sicer pomeni gospodarsko dejavnost.
- 47 Po eni strani se namreč ne izpodbija, da vodilne organe OTOC sestavljajo izključno njeni člani. Poleg tega nacionalni organi nikakor ne vplivajo na imenovanje članov teh organov.
- 48 Ni pomembno, da je OTOC subjekt javnega prava. Člen 101 PDEU se namreč glede na svoje besedilo uporablja za sporazume med podjetji in sklepe podjetniških združenj. Pravni okvir, v katerem se ti sporazumi oziroma sklepi sprejemajo, ter pravna opredelitev tega okvira v različnih nacionalnih pravnih redov ne vplivata na uporabo pravil o konkurenci, zlasti člena 101 PDEU (zgoraj navedena sodba Wouters in drugi, točka 66 in navedena sodna praksa).

- 49 Po drugi strani za regulativno pristojnost, ki jo ima OTOC, ne veljajo pogoji ali merila, ki jih mora ta poklicna zbornica izpolnjevati, kadar sprejema akte, kot je sporna uredba. V zvezi s tem člen 3(1)(c) in (s) statuta OTOC njeno delovanje omejuje na „spodbujanje razvoja in poklicnega usposabljanja svojih članov in prispevanje k temu, med drugim z organizacijo dejavnosti in programov poklicnega usposabljanja, tečajev in konferenc“ in na „vzpostavitev, organizacijo in izvajanje obveznih sistemov usposabljanja za svoje člane“.
- 50 Te določbe dajejo OTOC široko diskrecijsko pravico v zvezi z načeli, pogoji in načini, s katerimi je treba uskladiti sistem obveznega usposabljanja pooblaščenih računovodij.
- 51 Natančneje, statut OTOC tej ne podeljuje izključne pravice za zagotavljanje usposabljanj, namenjenih pooblaščenim računovodjem, in ne določa pogojev za dostop izvajalca usposabljanja na trg obveznega usposabljanja pooblaščenih računovodij. Pravila v zvezi s temi vprašanji so, nasprotno, v sporni uredbi.
- 52 Poleg tega je OTOC to uredbo sprejela brez posega države.
- 53 Dejstvo, ki ga predložitveno sodišče navaja v okviru drugega vprašanja, da je OTOC zakonsko zavezana vzpostaviti sistem obveznega usposabljanja, namenjenega svojim članom, ne vpliva na zgornje ugotovitve.
- 54 Ni sporno, da kadar država članica poklicni organizaciji podeli normativne pristojnosti, pri čemer skrbno opredeli merila v splošnem interesu in temeljna načela, s katerimi morajo biti poklicni predpisi usklajeni, poleg tega pa obdrži svojo pristojnost za odločanje za najvišji stopnji, pravila, ki jih sprejme poklicna organizacija, ohranijo državno naravo in so izvzeta s področja uporabe pravil Pogodbe glede podjetij (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo *Wouters* in drugi, točka 68).
- 55 Vendar se, kot je razvidno iz točk 49 do 52 te sodbe, ne zdi, da je v zadevi v glavni stvari tako.
- 56 V takih okoliščinah se pravila glede pridobitve kreditnih točk za usposabljanje, ki jih je sprejela poklicna zbornica iz postopka v glavni stvari, pripisujejo njej sami.
- 57 Glede vpliva, ki ga ima lahko na uporabo člena 101 PDEU okoliščina, ki jo navaja tožeča stranka v postopku v glavni stvari, namreč, da OTOC ne uresničuje pridobitnega cilja, je treba spomniti, da ta okoliščina ni ovira za to, da se subjekt, ki izvaja dejavnosti na trgu, obravnava kot podjetje, saj je ta ponudba storitev konkurenčna ponudbi drugih izvajalcev, katerih cilj je dobiček (glej v tem smislu sodbi z dne 10. januarja 2006 v zadevi *Cassa di Risparmio di Firenze* in drugi, C-222/04, ZOdl., str. I-289, točki 122 in 123, in z dne 1. julija 2008 v zadevi *MOTOE*, C-49/07, ZOdl., str. I-4863, točka 27).
- 58 Tako je ravno v postopku v glavni stvari. Iz spisa, s katerim razpolaga Sodišče, je namreč razvidno, da OTOC predlaga usposabljanje, namenjeno pooblaščenim računovodjem, pri čemer je v konkurenci z drugimi izvajalci usposabljanj, ki uresničujejo pridobitni cilj.
- 59 Ob upoštevanju zgoraj navedenega je treba na prvo, drugo in tretje vprašanje odgovoriti, da:
- je uredbo, kot je sporna uredba, ki jo je sprejela poklicna zbornica, kot je OTOC, treba šteti za sklep podjetniškega združenja v smislu člena 101(1) PDEU,
 - zaradi okoliščine, da je poklicna zbornica, kot je OTOC, zakonito zavezana vzpostaviti sistem obveznega usposabljanja, namenjenega svojim članom, pravila, ki jih je sprejela ta poklicna zbornica, niso izvzeta s področja uporabe člena 101 PDEU, saj so pripisana izključno tej zbornici,

— okoliščina, da ta pravila nimajo neposrednega učinka na gospodarsko dejavnost članov zadevne poklicne zbornice, ne vpliva na uporabo člena 101 PDEU, saj se kršitev, očitana tej poklicni zbornici, nanaša na trg, na katerem ta sama opravlja gospodarsko dejavnost.

Četrto vprašanje

- 60 Predložitveno sodišče s četrtem vprašanjem v bistvu sprašuje, ali konkurenčno pravo Unije nasprotuje temu, da poklicna zbornica v okoliščinah, kot so v postopku v glavni stvari, določi, da se njeni člani udeležijo usposabljanja, ki ga izvaja izključno ona.
- 61 Portugalska vlada poudarja, da kršitev člena 101 PDEU, ki je ugotovljena v sporni odločbi in je predmet spora v glavni stvari, ne pomeni zgolj, da se članom OTOC naloži usposabljanje, ki ga izvaja samo ta.
- 62 V zvezi s tem je iz spisa, s katerim razpolaga Sodišče, ter predvsem iz sporne odločbe in odločbe tribunal do comércio de Lisboa razvidno, kot sta na obravnavi pred Sodiščem potrdili OTOC in portugalska vlada, da se OTOC očita kršitev člena 101 PDEU, ker je sprejela sporno uredbo, na podlagi katere je bil trg obveznega usposabljanja pooblaščenih računovodij v bistvu umetno razdeljen, pri čemer je bila tretjina tega trga pridržana za samo OTOC, na preostalem delu tega trga pa so bili določeni diskriminatorni pogoji v škodo konkurentov te poklicne zbornice.
- 63 Na podlagi člena 101(1) PDEU z notranjim trgom niso združljivi sklepi podjetniških združenj, ki bi lahko prizadeli trgovino med državami članicami in katerih cilj ali posledica je preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence na notranjem trgu.
- 64 Preizkusiti je torej treba, ali so ti pogoji v postopku v glavni stvari izpolnjeni.
- 65 V zvezi s tem lahko v skladu z ustaljeno sodno prakso sklep, sporazum ali ravnanje prizadene trgovino med državami članicami, le če se na podlagi vseh objektivnih pravnih dejavnikov ali dejstev z zadostno verjetnostjo predvidi, da bi neposredno ali posredno, dejansko ali potencialno vplivali na blagovno menjavo med državami članicami, in to tako, da bi lahko ovirali uresničitev enotnega trga med državami članicami. Poleg tega je pomembno, da ta vpliv ni zanemarljiv (glej zlasti sodbo z dne 23. novembra 2006 v zadevi Asnef-Equifax in Administración del Estado, C-238/05, ZOdl., str. I-11125, točka 34 in navedena sodna praksa).
- 66 Uredba, kot je sporna uredba, se uporablja na zadevnem ozemlju države članice in lahko vpliva na blagovno menjavo med državami članicami v smislu člena 101 (glej po analogiji med drugim sodbo z dne 5. decembra 2006 v združenih zadevah Cipolla in drugi, C-94/04 in C-202/04, ZOdl., str. I-11421, točka 45 in navedena sodna praksa).
- 67 Pogoji za dostop na trg obveznega usposabljanja pooblaščenih računovodij, določeni s sporno uredbo, lahko z vidika ugotovitev v točkah od 73 do 92 te sodbe pomembno vplivajo na odločitev podjetij s sedežem v državi članici, ki ni Portugalska republika, ali bodo opravljala dejavnost v zadnjeimenjeni državi članici.
- 68 Glede vprašanja, ali je cilj ali posledica uredbe, kot je sporna uredba, preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence na notranjem trgu, je treba navesti, da je, kot je razvidno iz predložitvene odločbe, namen te uredbe zagotoviti kakovost storitev, ki jih ponujajo pooblaščenih računovodje, z vzpostavitvijo sistema obveznega usposabljanja.
- 69 Če se zato predpostavi, da cilj navedene uredbe ni preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence, je treba preučiti njene učinke na notranjem trgu.

- 70 V skladu z ustaljeno sodno prakso presoja učinkov sklepa podjetniškega združenja glede na člen 101 PDEU pomeni, da je treba nujno upoštevati konkretni okvir, v katerega je umeščen, predvsem gospodarski in pravni kontekst, v katerem poslujejo zadevna podjetja, naravo zadevnega blaga in storitev ter dejanske pogoje delovanja in strukturo zadevnega trga (glej zgoraj navedeno sodbo Asnef-Equifax in Administración del Estado, točka 49).
- 71 Člen 101(1) PDEU take presoje ne omejuje le na dejanske učinke, pač pa je treba presoditi tudi potencialne učinke zadevnega sklepa na konkurenco na notranjem trgu (zgoraj navedena sodba Asnef-Equifax in Administración del Estado, točka 50 in navedena sodna praksa).
- 72 Čeprav mora to, ali sporna uredba ima ali bi lahko imela škodljive učinke na konkurenco na notranjem trgu, preučiti predložitveno sodišče, pa mu mora Sodišče za to zagotoviti razlago prava Unije, ki jo potrebuje za rešitev spora (glej v tem smislu sodbo z dne 13. oktobra 2011 v zadevi Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, C-439/09, ZOdl., str. I-9419, točka 42).
- 73 S tega vidika mora predložitveno sodišče na prvem mestu upoštevati strukturo trga obveznega usposabljanja pooblaščenih računovodij, kot je razvidna iz te uredbe.
- 74 Tako je treba spomniti, da navedena uredba določa dve vrsti usposabljanja, „institucionalno“ in „poklicno“, ki se razlikujeta glede na predmet, izvajalce, ki jim je odobreno, da ga izvajajo, in mogoče trajanje usposabljanja.
- 75 Prvič, glede predmeta institucionalnega usposabljanja, kot je opredeljen v členu 3(2) sporne uredbe, je treba spomniti, da sestoji iz ozaveščanja pooblaščenih računovodij ne le glede etičnih in deontoloških vprašanj, ampak tudi glede „zakonodajnih pobud in sprememb“. Vendar pa ni izključeno, da je upoštevni razvoj zakonodaje tudi predmet poklicnega usposabljanja, ki v skladu s členom 3(3) sporne uredbe sestoji iz „lekcij in tematskih poglobljanj, povezanih s poklicem“. Poleg tega se na podlagi člena 15(1) sporne uredbe za vsako usposabljanje, institucionalno in poklicno, če ga izvaja OTOC ali izvajalec, ki ga je ta potrdila, prizna 1,5 kreditne točke na uro usposabljanja.
- 76 Ti dejavniki lahko pokažejo, da bi bilo mogoče ti vrsti usposabljanja vsaj delno šteti za zamenljivi, kar mora preveriti predložitveno sodišče.
- 77 Če bi bilo tako, razlika med institucionalnim in poklicnim usposabljanjem v sporni uredbi ob upoštevanju njunega predmeta ne bi bila utemeljena. V zvezi s tem je treba spomniti, da kot je razvidno iz točke 7 Obvestila Komisije o opredelitvi upoštevnega trga za namene konkurenčnega prava Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 155), upoštevni proizvodni trg zajema vse tiste proizvode in/ali storitve, ki jih potrošnik šteje za zamenljive ali nadomestljive glede na lastnosti proizvodov, njihove cene in namen uporabe.
- 78 Razdelitev trga obveznega usposabljanja pooblaščenih računovodij, kot je razvidna iz sporne uredbe, pomeni, drugič, imenovanje izvajalcev, ki jim je odobreno izvajanje vsakega od teh usposabljanj. V zvezi s tem je iz člena 5(2) te uredbe razvidno, da lahko institucionalno usposabljanje zagotavlja sama OTOC. Poleg tega mora biti od povprečno 35 kreditnih točk, ki jih morajo pooblašчени računovodje na leto zbrati v skladu s členom 4(1)(e) uredbe o nadzoru kakovosti, 12 kreditnih točk, kot je razvidno iz člena 15(2) sporne uredbe, nujno pridobljenih v okviru institucionalnega usposabljanja.
- 79 Iz tega izhaja, da je na podlagi sporne uredbe OTOC pridržan neznanemarljiv del trga obveznega usposabljanja pooblaščenih računovodij.
- 80 Tretjič, ti vrsti usposabljanja se razlikujeta glede na trajanje usposabljanja, ki ga je mogoče izvesti v okviru vsakega od njiju. Člen 3(2) in (3) navedene uredbe tako določa, da institucionalno usposabljanje traja do šestnajst ur, medtem ko mora poklicno usposabljanje trajati več kot šestnajst ur.

- 81 Posledica te okoliščine bi lahko bila, kar mora preveriti predložitveno sodišče, da bi bilo izvajalcem usposabljanj, ki niso OTOC, ki bi želeli predlagati programe usposabljanja s krajšim trajanjem, to preprečeno.
- 82 Tako pravilo bi torej lahko povzročilo izkrivljanje konkurence na trgu obveznega usposabljanja pooblaščenih računovodij, saj bi vplivalo na običajno razmerje med ponudbo in povpraševanjem.
- 83 Četrtič, medtem ko sporna uredba določa, da morajo pooblašчени računovodje obvezno pridobiti na leto vsaj 12 kreditnih točk v okviru institucionalnega usposabljanja, za poklicno usposabljanje ni določena podobna zahteva. Iz tega je razvidno, da lahko, kot zatrjuje portugalska vlada, pooblašчени računovodje izbirajo, ali bodo preostalih 23 kreditnih točk pridobili v okviru poklicnega usposabljanja ali v okviru institucionalnega usposabljanja. Ta okoliščina bi lahko med drugim ob upoštevanju njihovega krajšega trajanja pomenila tudi konkurenčno prednost za usposabljanja, ki jih izvaja OTOC v okviru institucionalnega usposabljanja, kot je bilo poudarjeno v točkah 80 in 81 te sodbe, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče.
- 84 Predložitveno sodišče mora na drugem mestu preizkusiti pogoje za dostop izvajalcev, ki niso OTOC, do zadevnega trga.
- 85 V zvezi s tem je treba spomniti, da se morajo izvajalci usposabljanj – razen visokošolskih ustanov in izvajalcev, ki so na podlagi zakona pristojni za izvajanje usposabljanj – ki bi želeli zagotavljati usposabljanja, na podlagi katerih je mogoče pridobiti kreditne točke, predhodno prijaviti pri OTOC. Upravni organi zadnjenavedene morajo, kot je razvidno iz člena 9 sporne uredbe, odobriti ali zavrniti prijavo za izvajalca usposabljanj.
- 86 Poleg tega morajo ti izvajalci, če želijo, da se na podlagi usposabljanj, ki jih nameravajo izvesti, priznajo kreditne točke za usposabljanje, na podlagi člena 12 te uredbe za vsako usposabljanje pri OTOC vložiti vlogo za potrditev usposabljanja. Ta vloga mora biti vložena najmanj 3 mesece pred izvedbo zadevnega usposabljanja in vsebovati določene podatke, kot sta cena in podrobni program zadevnega usposabljanja. Vlagatelj mora za vsako predvideno usposabljanje plačati tudi pristojbino, ki jo pobere OTOC. Odločitev o potrditvi ali zavrnitvi sprejme upravni organ te poklicne zbornice.
- 87 Poleg tega ni sporno, da na eni strani OTOC izvaja tudi poklicna usposabljanja v konkurenci z drugimi izvajalci usposabljanj in da na drugi strani poklicna usposabljanja, ki jih izvaja OTOC, niso podvržena nobenemu postopku potrditve usposabljanj.
- 88 Sistem neizkrivljene konkurence, kakršen je predviden s Pogodbo, je lahko zagotovljen le, če so različnim gospodarskim subjektom zagotovljene enake možnosti (zgoraj navedena sodba MOTOE, točka 51).
- 89 Posledica elementov, navedenih v točkah od 85 do 87 te sodbe, bi lahko bila, da sporna uredba različnim gospodarskim subjektom ne zagotavlja enakih možnosti.
- 90 Prvič, pogoji, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci usposabljanj, da bi bili na eni strani prijavljeni pri OTOC in da bi jim bilo na drugi strani potrjeno poklicno usposabljanje, so namreč v členih 8 in 12 sporne uredbe določeni nenatančno.
- 91 Taka ureditev, na podlagi katere je pravni osebi, kot je OTOC, dodeljena pristojnost, da enostransko odloča o prijavah za izvajalca usposabljanja ali vlogah za potrditev usposabljanja, ki so bile vložene zaradi organiziranja usposabljanja, ne da bi bila ta pristojnost s to ureditvijo omejena, podrejena obveznostim ali nadzirana, bi lahko privedla do tega, da bi pravna oseba s to pristojnostjo s spodbujanjem usposabljanj, ki jih organizira sama, izkrivljala konkurenco (glej po analogiji zgoraj navedeno sodbo MOTOE, točka 52).

- 92 Drugič, način, na katerega je v sporni uredbi organiziran postopek potrditve usposabljanja, bi lahko omejil ponudbo usposabljanj, ki jih predlagajo izvajalci, ki niso OTOC. Namreč, dejstvo, da je treba predhodno vložiti vlogo za potrditev vsakega predvidenega usposabljanja, in to tri mesece pred njegovim začetkom, bi lahko bilo v škodo konkurentom OTOC, ker jih ta postopek ovira pri tem, da bi takoj ponudili aktualna usposabljanja, na podlagi katerih bi bilo mogoče pridobiti kreditne točke, pri čemer se od njih zahteva tudi sistematično razkrivanje podrobnih podatkov o vseh predvidenih usposabljanjih.
- 93 Vendar pa je treba upoštevati, da za vsak sklep podjetniškega združenja, ki bi lahko omejeval svobodo ravnanja strank, ne velja nujno prepoved iz člena 101(1) PDEU. Za uporabo te določbe v nekem primeru je namreč treba najprej upoštevati splošni kontekst, v katerem se sklep zadevnega podjetniškega združenja sprejme ali učinkuje, in natančneje, njegove cilje (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Wouters in drugi, točka 97).
- 94 V obravnavani zadevi je iz predložitvene odločbe razvidno, da se, kot je bilo poudarjeno v točki 68 te sodbe, navedena uredba nanaša na zagotovitev kakovosti storitev, ki jih ponujajo pooblaščenih računovodje.
- 95 Ta uredba, ki vzpostavlja sistem obveznega usposabljanja pooblaščenih računovodij, s katerim je mogoče zagotoviti potrebno kontinuirano izpopolnjevanje in usposabljanje, ki tako prispeva k dobremu upravljanju na področju računovodstva podjetij in davčnem področju, dejansko prispeva k uresničevanju tega cilja.
- 96 Dalje, preizkusiti je treba, ali bi bilo mogoče omejevalne učinke, ki izhajajo iz sporne uredbe, razumno šteti za nujne za zagotavljanje kakovosti storitev pooblaščenih računovodij in ali navedeni učinki, ki jih nalaga ta uredba, ne presegajo, kar je potrebno za zagotovitev uresničevanja tega cilja (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Wouters in drugi, točke 97, 107 in 109).
- 97 V zvezi s tem je treba spomniti, da naj bi omejevalni učinki konkurence, ki bi lahko izhajali iz navedene uredbe, kot je razvidno iz ugotovitev, navedenih v točkah od 73 do 92 te sodbe, v bistvu pomenili izključevanje konkurence na precejšnjem delu zadevnega trga in določitev diskriminatornih pogojev za drugo stranko na tem trgu.
- 98 Izključevanja konkurence na področju usposabljanj v trajanju do šestnajst ur torej nikakor ni mogoče šteti za nujno, da bi se zagotovila kakovost storitev pooblaščenih računovodij.
- 99 Enako bi bil glede pogojev za dostop na trg obveznega usposabljanja pooblaščenih računovodij cilj, ki pomeni zagotavljanje kakovosti storitev zadnjenavedenih, lahko uresničen z uvedbo sistema organiziranega nadzora na podlagi jasno opredeljenih, preglednih in nediskriminatornih meril, ki bi jih bilo mogoče preveriti in ki bi lahko izvajalcem usposabljanj zagotavljala enak dostop na zadevni trg.
- 100 Zdi se, da te omejitve presegajo, kar je potrebno za zagotovitev kakovosti storitev pooblaščenih računovodij.
- 101 Tožeča stranka v postopku v glavni stvari trdi, da je sporna uredba vsekakor zajeta z izjemo iz člena 101(3) PDEU ali pa s členom 106(2) PDEU.
- 102 Glede tega je treba opozoriti, da za uporabo izjeme iz člena 101(3) PDEU podrejena štirim kumulativnim pogojem. Prvič, zadevni sklep mora prispevati k izboljšanju proizvodnje ali distribucije zadevnih proizvodov ali storitev oziroma k pospeševanju tehničnega ali gospodarskega napredka, drugič, pravičen delež koristi, ki izhaja iz tega, mora biti pridržan potrošnikom, tretjič, udeleženi podjetjem ne sme nalagati omejitev, ki niso nujne, in četrtič, udeleženi podjetjem ne sme dajati možnosti za izključitev prejšnjega dela zadevnih proizvodov ali storitev od konkurence (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Asnef-Equifax in Administración del Estado, točka 65).

- 103 Prvič, ker ima lahko OTOC na podlagi sporne uredbe možnost, da izključi konkurenco za precejšen del storitev usposabljanja, namenjenega pooblaščenim računovodjem, kot je bilo ugotovljeno v točki 97 te sodbe, in drugič, ker iz razlogov, navedenih v točkah od 98 do 100 te sodbe, omejitev, določenih v tej uredbi, ni mogoče šteti za nujne, se v primeru, kot je ta v postopku v glavni stvari, člen 101(3) PDEU ne uporabi.
- 104 Glede sklicevanja na člen 106(2) PDEU je treba spomniti, da se morajo v skladu s to določbo podjetja, pooblaščenega za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena, ravnati po pravilih o konkurenci, če uporaba takšnih pravil pravno ali dejansko ne ovira izvajanja posebnih nalog, ki so jim dodeljene.
- 105 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da niti iz spisa, ki ga je posredovalo nacionalno sodišče, niti iz stališč, predloženih Sodišču, ni razvidno, da obvezno usposabljanje pooblaščenih računovodij pomeni storitev splošnega gospodarskega pomena, ki ima posebne značilnosti v primerjavi z drugimi gospodarskimi dejavnostmi, in da bi bila tudi ob predpostavki, da gre za tak primer, uporaba pravil iz Pogodbe, še zlasti tistih s področja konkurence, taka, da bi lahko preprečila izpolnitev te naloge (glej po analogiji sodbo z dne 10. decembra 1991 v zadevi *Merci convenzionali porto di Genova*, C-179/90, Recueil, str. I-5889, točka 27).
- 106 Vsekakor se lahko podjetja iz člena 106(2) PDEU sklicujejo na to določbo Pogodbe, da bi utemeljila ukrep, ki je v nasprotju s členom 101 PDEU, le če so omejitve konkurence ali celo izključitev vsakršne konkurence nujne za zagotovitev posebne naloge, ki jim je bila dodeljena (glej v tem smislu sodbo z dne 25. junija 1998 v zadevi *Dusseldorp* in drugi, C-203/96, Recueil, str. I-4075, točka 65; z dne 19. maja 1993 v zadevi *Corbeau*, C-320/91, Recueil, str. I-2533, točka 14, in z dne 27. aprila 1994 v zadevi *Commune d'Almelo* in drugi, C-393/92, Recueil, str. I-1477, točka 46).
- 107 Iz razlogov, navedenih v točkah od 98 do 100 te sodbe, omejitve konkurence, naložene v sporni uredbi, presegajo, kar je potrebno za zagotovitev posebne naloge, ki je bila dodeljena OTOC, tako da se člen 106(2) PDEU ne uporabi.
- 108 Ob upoštevanju zgoraj navedenih ugotovitev je treba na četrto vprašanje odgovoriti, da uredba, s katero je vzpostavljen sistem obveznega usposabljanja pooblaščenih računovodij, da bi se zagotovila kakovost storitev, ki jih ti opravljajo, kot je sporna uredba, ki jo je sprejela poklicna zbornica, kakršna je OTOC, pomeni omejitev konkurence, ki je prepovedana na podlagi člena 101 PDEU, če izključuje, kar mora preveriti predložitveno sodišče, konkurenco na precejšnjem delu upoštevnega trga v korist te poklicne zbornice in na drugem delu tega trga določa diskriminatorne pogoje v škodo konkurentov navedene poklicne zbornice.

Stroški

- 109 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

- 1. Uredbo, kot je uredba o pridobivanju kreditnih točk (Regulamento da Formação de Créditos), ki jo je sprejela poklicna zbornica, kot je Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas (zbornica pooblaščenih računovodij), je treba šteti za sklep podjetniškega združenja v smislu člena 101(1) PDEU.**

Zaradi okoliščine, da je poklicna zbornica, kot je Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas, zakonsko zavezana vzpostaviti sistem obveznega usposabljanja, namenjenega njenim članom, pravila, ki jih je sprejela ta poklicna zbornica, niso izvzeta s področja uporabe člena 101 PDEU, saj so pripisana izključno tej zbornici.

Okoliščina, da ta pravila nimajo neposrednega učinka na gospodarsko dejavnost članov zadevne poklicne zbornice, ne vpliva na uporabo člena 101 PDEU, saj se kršitev, očitana isti poklicni zbornici, nanaša na trg, na katerem ta sama opravlja gospodarsko dejavnost.

2. Uredba, s katero je vzpostavljen sistem obveznega usposabljanja pooblaščenih računovodij, da bi se zagotovila kakovost storitev, ki jih ti opravljajo, kot je uredba o pridobivanju kreditnih točk, ki jo je sprejela poklicna zbornica, kakršna je Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas, pomeni omejitev konkurence, ki je prepovedana na podlagi člena 101 PDEU, če izključuje, kar mora preveriti predložitveno sodišče, konkurenco na precejšnjem delu upoštevnega trga v korist te poklicne zbornice in na drugem delu tega trga določa diskriminatorne pogoje v škodo konkurentov navedene poklicne zbornice.

Podpisi